

ZÖLD UTAT A FALVAKNAK!

¹GULÁCSI Erika hallgató, alelnök, ¹SZENTE Viktória, ²MEZEI Cecília egyetemi docens,
³VIDÁK KRISZTINA munkaszervezet-vezető, ⁴DICSŐ László elnök

Kaposvári Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, ¹Marketing és Kereskedelem Tanszék,
²Regionális tudományok és Statisztika Tanszék, ³Mecsek-Völgység-Hegyhát Egyesület, ⁴Hét
Patak Gyöngye Natúrpark Egyesület

e-mail: erika.gulacsi@yahoo.com, szente.viktoria@ke.hu

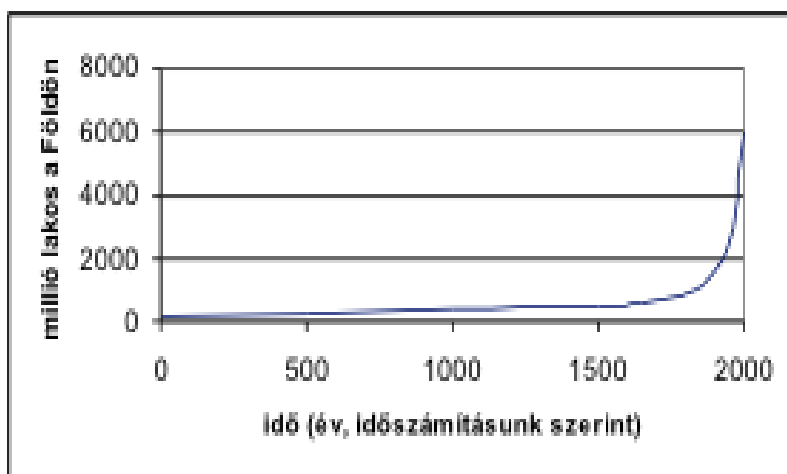
...” - Jó napot! - mondta a kis herceg. - Jó napot! - mondta a kereskedő. Ez a kereskedő szomjúságoltó labdacsokat árult. Aki hetente egyet bevesz, az többé nem is kíván inni. - Hát ezt meg minek árulod? - kérdezte a kis herceg. - Rengeteg időt lehet megtakarítani vele - felelte a kereskedő. - A tudósok kiszámították: heti ötvenhárom percet!- És mit csinál az ember azzal az ötvenhárom perccel?- Amit akar...”Én - gondolta a kis herceg -, ha nekem ötvenhárom fölösleges percem volna, szépen elindulnék egy forrás felé...”

(Antoine de Saint- Exupéry: A kis herceg, 1943)

Kutatócsoportunk célja a Hét Patak Gyöngye natúrpark fejlesztéséhez való hozzájárulás. Ez a munka egy ún. hipotéziskialakító vizsgálat, amelynek során szakértői interjúra, valamint a natúrpark területén egy kérdőíves felmérésre került sor 2 kiemelt településen (Kárász és Szalatnak). Az eredmények azt mutatják, hogy a natúrpark kezdeményezés találkozhat az itt élők elképzeléseivel, és a fejlesztés pedig szükségszerű, egy válaszadó sem vitatta. Az eredmények azonban felhívják a figyelmet arra is, van még tennivaló! Különösen a lakosság informálása, és ezzel együtt a tájékoztatásra megfelelő csatornák megtalálása kulcskérdés a jövőben. Ezt támasztja alá a kárászi eredmény is, ahol a működő helyi újság ellenére is csak a lakosság fele tud a natúrparkról, míg Szalatnagon többen ismerték a jelentősebb elszigeteltség ellenére. A vizsgálat elvégzésével, a válaszadókkal való kommunikáció során megbizonyosodtunk arról, hogy a fejlesztési munka kétirányú lesz, egyrészt a natúrpark működésére vonatkozóan fogalmazhatunk meg ajánlásokat, másrészt fontos feladat mindez környezetbe való átültetése, amely a települések sajátosságait is figyelembe veszi. A legutolsó, és talán a legfontosabb pont, pedig a kettő irány összehangolása a helyi közösségekkel, végső soron a falvak lakóival.

1. BEVEZETÉS

Nagyon sok kutató, és még több tudományág foglalkozik azokkal a fontos kérdésekkel, mint az ökológiai erőforrások kimerülése, a globalizációs változások. „Az emberiség történelme folyamán, az emberiség számának növekedése lassú tendenciát mutatott, a gyors növekedés, egy relatíve rövid időszakra, az utolsó 200 évre tehető (LÁSZLÓ, 2016). A népességnövekedés exponenciális tendenciát mutat (1. ábra).

Forrás: LÁSZLÓ, 1998

1. ábra A földi népesség gyors növekedése az utóbbi 200 évre tehető

Az ökológusok a biológiai indikátorokat vizsgálják, és szerintük a népesség növekedése már szinte minden országban meghaladja a legelők, erdők, talajok teherbírását. Ennek jó példája a Húsvét-sziget, amely a nyílt tengeren fekszik, több száz kilométerre Dél-Amerika partjaitól, és több száz kilométerre a legközelebbi lakott szigettől. Az itt, mintegy 1600 évvel ezelőtt letelepedett polinéziai törzsek számára eléggé elszigeteltnek mondható. A szubtropikus erdők paradicsomi állapotokat teremtettek az itt élők számára, akik évszázadok alatt összetett gazdasági, politikai és kulturális rendszert teremtettek. A lakosság száma ütemesen nőtt, talán a 20 ezret is elérte, és eljött az az idő, amikor az erdők megújulása már nem tudott lépést tartani a fakitermeléssel. Az erdős területek kitermelésével megkezdődött a talajerózió, kisebb lett a terméshozam, és a sziget nem tudta többé elegendő étellel ellátni lakóit. Az egymással háborúskodó klánok feldöntötték egymás óriásszobraikat. A sziget életének sötét időszaka következett, hiszen lakói nem tehték azt meg, mint a kontinenseken kialakult közösségek, amelyek egyszerűen továbkköltöztek, ha egy területen a kizsákmányolt földek kimerültek. 1772 húsvét vasárnapján a szigeten partra szálló európaiak csak pusztát találtak a trópusi paradicsom helyén, ahol a megmaradt lakosság körében mindennapos volt az erőszak és a kannibalizmus (LÁSZLÓ, 2016).

Mindez arra hívja fel a figyelmet, hogy olyan felelősségteljes életvezetés lenne a minta, amely nélkülözi a háztartási pazarlást, a mértéktelen felhalmozást. Megbecsüli a környezetet, és ennek adottságaira építve fejleszt, vagy állít elő termékeket. Az alternatív energiák használata, a tájszintű gazdálkodás, amely a környezeti értékeket, lehetőségeket beépíti a szemléletbe, szintén fontos része annak az egész folyamatnak, amely ha nem is tudja teljes mértékben ellensúlyozni, de legalább hátráltatja a globális problémák terjedését.

Nyilvánvaló, hogy a nagyvárosokban élő emberek más módon tudnak tenni a környezetükért, mint a falun élők. Úgy, ahogy RHABHI (2008) is megállapítja, hogy a városi ember „földönkívüli lény”, ezért belátható, hogy más szinten tudja megvédeni azt. Így például nem dobja el a nejlonzacskót! A falvak lakóinak nagyobb lehetőség van a kezükben, hiszen ők élnek a természet közvetlen közelében, így kézenfekvő, hogy rájuk nagy felelősség hárul. Ők azok, akik jó példát mutathatnak a többieknek, és sok dologra igaz, hogy kicsiben működik, nagyban nem, de mégis a szemléletet, amivel a „nagy egészhez” közelíteni érdemes, ők taníthatják meg a városiaknak.

Mai társadalmunk egyik meghatározó jelensége, hogy az aprófalvak népessége egyre jobban fogy, azok fejlettségét BAJMÓCZY (2012) szerint elsősorban mérete, és földrajzi helyzete határozza meg. A népesség fogyását globalizációs/fejlesztési folyamatok váltják ki.

Ezzel együtt jár egy – ezeket a folyamatokat megerősítő – országon belüli belső vándorlás is, amely az aprófalvas térségből a városok felé vezet. A problémát fokozza, hogy míg pl. Nyugat-Európában sokkal hatékonyabban megerősítették a falvak, farm vidékek potenciálját egy-egy nagyobb szervezettel, nemzeti parkkal, tájvédelemmel, addig ez hazánkban várat magára.

Tulajdonképpen a gyakorlat az, hogy a helyi értékekre lehet építkezni, a környezet, a táj, a kulturális értékvédelem együtt fontos, és ezekre alapozható meg nagyobb sikerrel a helyi gazdaság, úgy, hogy végső soron, mint gazdasági produktum a speciális, egyedi termékek betöltsék a rendelkezésre álló piaci rést. Az az összhang, amely egy megújuló energiákat használó, tudatos fenntartható gazdaságban működik, környezetet minimálisan megterhelő módon, globálisan kivetítve a negatív folyamatok ellen hat.

FALUDI (2004) szerint nyilvánvaló, hogy a magyar kistelepülések túlélése, kilábalása, sőt megfelelő szerepének megtalálása nem elsősorban az ott élő 3-4%-nyi lakosság, hanem mindnyájunk számára fontos. Fontos szerinte, hogy egészséges, harmonikus, önbecsülésüket visszaszerzett emberek gazdálkodjanak e tájakon, tartsák fenn azt az éltető háttérrel, amely a városokban élők számára nélkülözhetetlen. Arról sem szabad elfeledkezni, hogy ezek a falvak ne a városok által levetett, vagy onnan másolt technológiákat alkalmazzák, hogy legyenek helyi léptékű megoldások (pl. szennyvíz ártalmatlanítás, megújuló energiák használata, a kis léptékhez igazodó jogi, pénzügyi szabályozások, intézményformák, stb. területén). Szükség van továbbá az itt élők számára megbecsült, megélhetést nyújtó feladatra, feladatokra, más szóval esélyegyenlőségre a megélhetésben.

Ahogy SZABÓ (2016) írásában FINTA is megfogalmazta: „pár évtized, és kiürül a magyar vidék”. Ezen a progresszív folyamaton lassíthat, ha olyan nagy szervezetek, egyesületek jönnek létre, amelyek tájba illő, hagyományokra alapozó, de mégis innovatívan gondolkodó feladatokat hajtanak végre.

Mindezen újrafelfedezésen, keresztül belátható, hogy nemcsak egy adott település környezeti potenciálja, hagyományai, összetétele a fontos, hanem az is jelentős, hogy tartozik-e valamilyen nagyobb szövetségbe, jelen esetben natúrparkba.

Ezek az elvek mentén jött létre kutatócsoportunk, amelynek célja a Hét Patak Gyöngye natúrpark fejlesztéséhez való hozzájárulás. Ez a munka csak egy kezdeti, ún. hipotéziskialakító vizsgálat, amelynek folytatását tervezzük a későbbiekben eredményeinek kedvező fogadtatása esetén.

2. ANYAG ÉS MÓDSZER

A kutatás során szekunder és primer adatgyűjtésre került sor. A szekunder kutatás során a kapcsolódó szakkönyveket, folyóirat-közleményeket, a natúrparkok fejlesztési koncepcióját, valamint weboldalakat tanulmányoztunk. A primer felmérés során szakértői interjúra, valamint a natúrpark területén egy kérdőíves felmérésre került sor. A mintavétel Kárász és Szalatnak településeket érintette. Mindkettő aprófalú, 500 fő alatti népességűek, a szomszédosak egymással. Szalatnak a 105/2015 (IV.23) rendelet szerint hátrányos helyzetű településnek számít.

A felmérés a két községben egyidőben, 2016. májusában történt a lakossághoz eljuttatott kérdőívekkel. A mintavétel szisztematikus véletlen volt: minden 3-ik ház postaládájába dobtunk be kérdőívet és kértük meg egy külön levélben a lakókat, hogy a család egy 18 év feletti (lehetőleg a családban döntéshozó) tagja töltsen ki, majd juttassák vissza a település egy központi helyiségébe. Összesen 46 értékelhető válaszívet kaptunk, ebből épp 23-23 kárászi, szalatnaki. Ez körülbelül az összlakosság 7 százaléka.

A kérdőív 14 kérdésből állt, ebből 9 a vizsgálat tárgyában, 4 pedig háttérváltozó volt. Érdeklődtünk a lakosság ismeretéről a natúrparkokkal kapcsolatban, a felmerülő igényeiről, jövőképükről a lakóhelyükre vonatkozóan. A kérdéseket megpróbáltuk úgy összeállítani, hogy

azok egyértelműek, és önállóan kitölthetők legyenek. Ebben a kezdeti felmérésben teszteltük az összeállított kérdőívet, a módszert, a kérdések egyértelműségét, a várható együttműködési hajlandóságot, amelyek nagyban meghatározzák egy későbbi sikeres vizsgálat lefolytatását. Az adatok feldolgozása ebben a fázisban az alapvető statisztikai mutatók segítségével történt, az adatok elemzésére, valamint a megjelenítés elősegítésére a Microsoft Excel programot használtuk.

3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

3.1. Natúrparkok jelentősége és tevékenységi területei

A natúrpark az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag területein, helyi közösségek által létrehozott tájszintű együttműködés, melynek célja a természeti és kulturális örökség megőrzése, bemutatása és a vidék fejlődését elősegítő hasznosítása. A natúrpark az integrált védelem elvére építve a tájat és a természetet nem a tájban élő embertől, hanem azt vele együtt hasznosítva védi meg (NATURPARKOK:HU, 2016).

A natúrpark ugyanakkor elkülönített területi kategória is természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 4. § q) pont) értelmében: az ország jellegzetes természeti, tájképi és kultúrtörténeti értékekben gazdag, a természetben történő aktív kapcsolódás, felüdülés, gyógyulás, fenntartható turizmus és a természetvédelmi oktatás, nevelés, ismeretterjesztés, továbbá a természetkímélő gazdálkodás megvalósulását szolgáló nagyobb kiterjedésű területe.

Ma Magyarországon 10 miniszteri hozzájárulással bíró natúrpark létezik, ezek az Írottkö Natúrpark, a Vértesi Natúrpark, a Cserhát Natúrpark, a Szatmár-Beregi Natúrpark, a Hét Patak Gyöngye Natúrpark, a Gerecse Natúrpark, a Koppányvölgye Natúrpark, Mecseki Fekete Gyémánt (bejegyzés alatt), a Körösök Völgye Natúrpark, a Sokoró-Pannontáj Natúrpark (HERMANN OTTÓ INTÉZET, 2016).

A natúrparkok főbb tevékenységi területei a „négypilléres modell” alapján a következők:

1. **pillér – A természeti és kulturális örökség védelme:** a táj és a kulturális értékek gondozása, ápolása és megőrzése. A táj érdemes karakterelemeinek és a tájértékeknek védelme, az élőhelyek, fajok fennmaradását szolgáló tudás és ismeretek alkalmazása.
2. **pillér – Környezeti nevelés, szemléletformálás:** a helyi lakosság és a natúrpark területére érkező látogatók szemléletének formálása a helyi természeti és kulturális örökségek, valamint a megőrzésükre tett erőfeszítések bemutatásán keresztül.
3. **pillér – Vidékfejlesztés:** a természeti és kulturális örökségen, valamint a táji adottságokon alapuló, a táji értékeket a helyi közösségek bevonásával megőrző, gyarapító fejlesztések támogatása (pl. helyi termékek, piacok, a megőrzést és bemutatást támogató infrastruktúra fejlesztése, gazdasági együttműködések).
4. **pillér – Turizmus és pihenés:** a táj szépségére, harmóniájára, természeti és kulturális adottságaira, sajátos értékeire építő és azt fenntartó turisztikai és rekreációs kínálat megfogalmazása, a gyógyulást és pihenést elősegítő termékfejlesztés, desztináció-építés, turisztikai piacra vitel, közös értékesítés segítése, támogatása (NATURPARKOK.HU, 2016).”

A NEMZETI MŰVELŐDÉSI INTÉZET (2016) a Magyar Natúrpark Szövetség elnöke szerint a natúrparkok a 2030-ig tartó fejlesztési időszak végére, olyan értékőrző és értékteremtő mintatárségeké válhatnak, ahol komplex értékszemléleten alapuló helyi-térségi fejlesztések valósulhatnak meg.

3.2. A vizsgálat helyszíne

A Hét Patak gyöngye Natúrpark Egyesületet 2011-ben alapították. Területe 8 településen 10177 ha, lakossága 2800 fő. Csikóstóttós közel 800, a többi hét település 500 fő alatti aprófalú. Települései: Alsómocsolád, Ág, Csikóstóttós, Gerényes, Kárász, Kisvaszar, Köblény, Szalatnak. A natúrpark települései a Dunántúli-dombság területén, ezen belül főként a Tolnai-dombsághoz tartozó Völgységben és az Észak-Zselicben találhatók. Délkeleti szeglete a Kelet-Mecsek területére nyúlik. Az alapító egyesület célja a természeti és kulturális örökség megőrzésében, védelmében való közreműködés, a gazdasági és társadalmi fejlődéshez való hozzájárulás, melybe bele tartozik a mezőgazdaság, a kézművesség, és a turisztikai szolgáltatások kialakítása, összehangolása, fejlesztése falumegújítása és területi tervezés, nevelés, képzés, információ átadás és kísérleti projektek megvalósítása.

A natúrpark főbb turisztikai célpontjai, értékei:

- Az ági Vágyom-völgy sziklaalakzata; szurokerdeje.
- Az alsómocsoládi Sztankovánszky kastély és a római katolikus templom.
- A csikóstóttósi római katolikus templom és a helyi védettségű téglapajták és fa tornácoszlopok.
- A pusztaszentegyházi régészeti lelőhely.
- A gerényesi római katolikus és az evangélikus templom romjai és a helyi védettségű téglapajták, téglapincék.
- A kárászi vízimalom, valamint a bodnár és a borbélyműhely.
- A kisvaszari Esterházy kastély udvara, valamint a római katolikus templom.
- A kisvaszari kútházak.
- A köblényi római katolikus templom és a Csonka-kereszt.
- A szalatnaki római katolikus templom és a löszfalba vájt borospincék.
- A köblényi eperfasor.
- Helyi termékek, mint a langalló, káposztás pogácsa, kemencében sült ételek, akácméz, kecskesajt, pálinka.

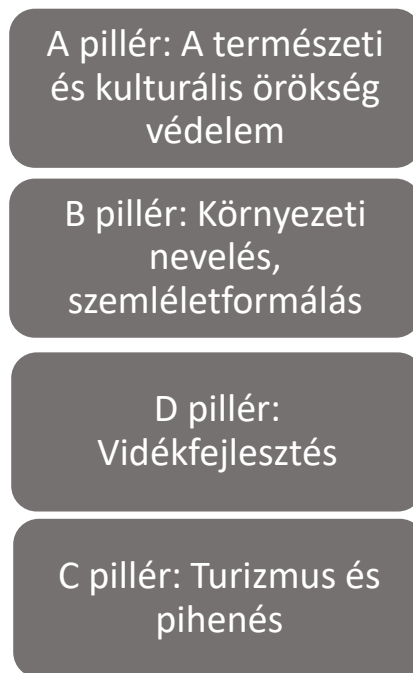
Több, immár hagyományosnak számító turisztikai rendezvényre is sor kerül, mint az alsómocsoládi Palacsintás Király Fesztivál és a Szüreti Fesztivál, a csikóstóttósi Szilveszteri Futás és Óévbúcsúztató, a gerényesi húsvéti tojáskereső, a mangalicavágás kárászi módra, a kisvaszari hagyományörző Romanap (NATURPARKOK.HU, 2016).

3.3. A kérdőíves felmérés eredményei

Az első kérdés a natúrpark ismertségére vonatkozott. A válaszokból kiderült, hogy a lakosság 60%-a (szalatnakiak 65%-a, a kárásziak 55%-a) eddig még egyáltalán nem hallott a Hét Patak Gyöngye Natúrparkról. Az eredmény felhívja a figyelmet a jövőbeni tájékoztatás szükségességére.

A következőkben a natúrparkok 4 tevékenységi területét (pillérét) ismertettük a válaszadókkal, majd arra kértük őket jelöljék, melyik számukra a legfontosabb.

Az összesített eredmények szerint a legfontosabb a természeti és a kulturális örökség a falvak lakóinak, majd másodsorban a környezeti nevelést, szemléletformálást említették, amelyet a vidékfejlesztés követett. A turizmus és pihenés a vélemények alapján az utolsó helyre szorult, amelyet leginkább azzal indokolunk, hogy a térségben élők szerint a települések turisztikai vonzereje jelenleg alacsony, számukra a pihenést sem éppen a lakóhelyük jelenti (2. ábra).

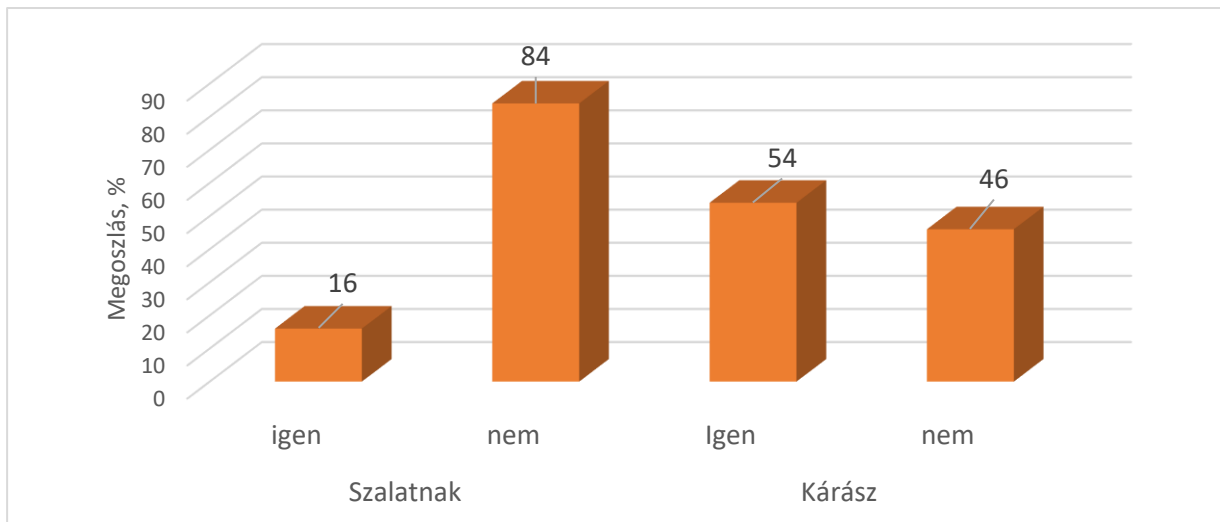
2. ábra A natúrparkok 4 alappillérének fontossága a vizsgált településeken

Érdekeség, hogy a 2 településen jelentős eltérést tapasztaltunk a 4 pillér fontosságának vonatkozásában. Kárászon az első és az utolsó helyezett egyezik az összesített eredményekkel, de a második helyen ott a vidékfejlesztés megelőzi a környezeti nevelés, szemléletformálást.

Szalatkán viszont az első helyen áll ez utóbbi pillér, amelyet a turizmus és pihenés követ. Ezen a településen a harmadik helyre került a vidékfejlesztés, míg az összesített eredmények alapján legfontosabbnak vélt természeti és kulturális örökséget választották az itt élők legkevésbé fontosnak. Az eredmények mögött vélhetően összetett társadalmi-szociológiai tényezők bújnak meg, amelyek vizsgálatát a kutatás következő szakaszában mindenképpen feltárni szándékozunk.

Arra is rákérdeztünk, a 4 pillér közül melyet tartják leginkább fejlesztendőnek a saját településükön. Az eredmény meglepően, nem a legfontosabbnak vélt tevékenység volt. A szalatkaiak választása egyöntetűen (100%) a vidékfejlesztés volt, a kárásziak pedig egyformán örülnének a beavatkozásoknak a vidékfejlesztés és a környezeti nevelés, szemléletformálás vonatkozásában (38-38%), 24%-uk pedig a természeti és örökségvédelmet jelölte meg. A turizmust egy településen tartják kitorési lehetőségnek.

A következő kérdésben arra kérdeztünk rá, hogy a lakosság saját véleménye szerint a tevékenysége a 4 alappillér közül valamelyikéhez kapcsolódik-e (3. ábra).

3. ábra: A szalatnaki és a kárászi lakosság tevékenységének illeszkedése a natúrparkok pilléreihez

Összességében véve 35% jelölt meg igen választ, azaz kapcsolódik valamilyen formában a natúrparkhoz a tevékenysége. Jelentős eltérést találtunk most is a 2 település között: a szalatnakiak többsége (84%) nem, a kárásziak több mint fele (54%) azonban kapcsolódik már ma is valamely pillérhez, amely a térség fejlesztési lehetőségeire kedvező lehet.

Még optimistábbak lehetünk, ha a jövőre vonatkozó kérdés eredményeit nézzük: a megkérdezettek 55%-a el tudja képzelni, hogy kapcsolódjon a pillérekhez!

A következő kérdésben arra kerestük a választ, hogy a lakosság számára van-e jelentősége az életminőség javulása szempontjából annak, hogy egy natúrparkban él. Annak ellenére, hogy 60%-uk nem tudta, hogy natúrparkban él, a válaszok 56%-a szerint számít ez a tény. A pesszimistábbak most is a kárásziak voltak, 66%-uk szerint semmi jelentősége annak, hogy egy natúrparkban laknak. Kedvező viszont, hogy a nemre szavazók 90%-a a szerint a jövőben ez változhat a natúrpark miatt, ami arra utal, hogy valóban lehet szerepe a vidék- és térségfejlesztésben ennek a kezdeményezésnek.

Arra is rákérdeztünk, hogy az interjúalanyok mit tartanak a saját településükön értéknek. Azt vártuk, hogy a natúrparkok főbb turisztikai céljait nevezik meg a megkérdezettek. Ezzel szemben azok közül konkrétan senki nem említett, általánosságban nevezték meg a környezetük természeti szépségét (szalatnakiak 100%-a, kárásziak 80%-a), továbbá a népi hagyományokat, kultúrát is említették ez utóbbi településen élők (90%).

Az utolsó kérdés arra vonatkozott, hogy a tájékoztatáshoz (és ezáltal a fejlesztéshez, az azzal kapcsolatos vélemény kialakulásához) fontos információk vajon milyen csatornákon keresztül jutnak el a helyiekhez. A szalatnakiak 60%-a a saját bevallása szerint sehonnán nem kap információt, 20%-uk plakátokról, szórólapról értesül a hírekről, 18%-uk számára a szomszéd a legjobb információ-átadó, míg 2 %-uk az internetről tájékozódik. A kárásziak mindegyike megemlítette a helyi újságot, hírlevelet, de ez mellett a világhálót is gyakran látogatják új hírek reményében.

4. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A megkérdezettek többsége számára a természeti és örökségvédelem a legfontosabb pillér, azonban fejlesztésre érdemesnek leginkább a vidékfejlesztést tartják, amely a helyi gazdaság, a tájértékekre épülő termékek piacával és kereskedelmével foglalkozik. Mindezek mellett a természeti környezetet tartja a válaszadók 90 százaléka a fő értéknek. Ezek az eredmények

mutatják, hogy a natúrpark kezdeményezés találkozik az itt élők elképzeléseivel, és a fejlesztés pedig szükségszerű, egy válaszadó sem vitatta.

A rövid vizsgálat szerint a natúrpark működtetésének van létjogosultsága, a tájjal, környezettel összhangban a helyi gazdaság reményeink szerint apró lépésekkel fejleszhető.

Az eredmények azonban felhívják a figyelmet arra is, van még tennivaló! Különösen a lakosság informálása, és ezzel együtt a tájékoztatásra megfelelő csatornák megtalálása kulcskérdés a jövőben. Ezt támasztja alá a kárászi eredmény is, ahol a működő helyi újság ellenére is csak a lakosság fele tud a natúrparkról, míg Szalatnokon többen ismerték a jelentősebb elszigeteltség ellenére. Tisztában vagyunk azzal, hogy a minta mérete és a kiválasztás körülményei alapján eredményeink csak tájékoztató jellegűek, a döntéshozatal során csak korlátozottan figyelembe vehetők. Így a települések közötti különbségek sem általánosíthatók, de mindenképpen alkalmasak arra, hogy felhívják a figyelmet a térség, és ezzel együtt a natúrpark problémás területeire. A válaszadásokból látszik, hogy érdemes a natúrpark intézményét fejleszteni, megújítani, esetleg új tagokat felvenni, mert sokan bíznak abban, az általa biztosított tájökölógiai fejlesztések mentén saját tevékenységük is gyümölcsözőbb lesz. A natúrpark- tudatosság növelése, az ország minden más natúrparkjához hasonlóan, elengedhetetlen.

Kutatócsoportunk számára a kutatás folytatásához kaptunk segítséget, amely alapján meghatároztuk hipotézisünket, amely a következő:

H₁: a natúrpark működése hatékony térségfejlesztő eszköz.

A jövőben céljaink a következő területekhez kapcsolódnak:

- A települések táji diverzitásának megfelelő fenntartható fejlődési irányok meghatározása, a környezeti potenciálra épített térségfejlesztés.
- A natúrparkok pillérek fejlesztési sorrendjének megállapítása.
- A felülről és az alulról jövő kezdeményezések összehangolása (top-down vs. bottom-up) a településeken.
- A kék gazdasági modellek lehetőségének feltérképezése, alternatív energiák használata a pillérek mentén.
- A települések potenciáljának kihasználására ajánlások készítése.
- Végső cél pedig a népesség megtartása, betelepülés növekedése, a településen élők életkörülmények javulása/javítása.

A vizsgálat elvégzésével, a válaszadókkal való kommunikáció során megbizonyosodtunk arról, hogy a fejlesztési munka kétirányú lesz, egyrészt a natúrpark működésére vonatkozóan fogalmazhatunk meg ajánlásokat, másrészt mindez a környezetbe való átültetése, amely a települések sajátosságait is figyelembe veszi. A legutolsó, és talán a legfontosabb pont, pedig a kettő irány összehangolása a helyi közösségekkel, végső soron a falvak lakóival. A természetet, a tájat megőrizni, a fenntartható gazdálkodási módozatot kialakítani, amely magában foglalja a modern szemléletet, és a hagyományok ápolását. Felelősséggel tartozunk gyermekeinknek!

5. FELHASZNÁLT IRODALOM

- (1) **Bajmócy P. –Balogh A.:** Az aprófalvak turizmusa – kiút vagy zsákutca? Országos Turisztikai Konferencia, Pécs, 2002.
- (2) **Bajmócy P.:** Suburbanization and Suburban Regions in Hungary after 1990. In Csapó T., Balogh A. (szerk.): Development of the Settlement Network in the Central European Countries: Past, Present, and Future. Berlin-Heidelberg: Springer Verlag, 2012, 207-222.
- (3) **Faludi, E.:** Az aprófalvak helyzete. <http://www.kispad.org.hu/aprofalvak.php>, 2004. június

- (4) **Hermann Ottó Intézet (kord.):** A magyarországi natúrparkok fejlesztési koncepciója 2015-2030. Budapest, 2016, 4-82.
- (5) **László E.:** Harmadik évezred. Veszélyek és esélyek. A Budapest Klub első jelentése, ÚJ PARADIGMA Kiadó, 1998.
- (6) **László, E.:** A Föld túlnépesedése. <http://globalproblems.nyf.hu/globalis-problema/a-fold-tulnepesedese> Letöltés ideje: 2016. május 10.
- (7) **NATURPARKOK.HU:** <http://www.naturparkok.hu/het-patak-gyongye-naturpark>
- (8) **NATURPARKOK.HU:** <http://www.naturparkok.hu/mi-a-naturpark>
- (9) **Nemzeti Művelődési Intézet:** Natúrparkok koordinációs hálózata jön létre. <http://www.nmi.hu/hu/Szakmai/Miniszteriumi-hirek/Naturparkok-koordinacios-halozata-jon-letre>, 2016. április 25.
- (10) **Rabhi, P.:** Manifeste pour la Terre et'l Humanisme, 2008.
- (11) **Szabó E.:** Keserű utópia: pár évtized, és kiürül a magyar vidék. Magyar Nemzet Online, <http://mno.hu/ingatlan/keseru-utopia-par-evtized-es-kiurul-a-magyar-videk-1335566>, 2016. április 4.